

6<sup>ος</sup> ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ  
ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ – Β' ΑΘΗΝΑΣ

**I. ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ**

**A. ΚΕΙΜΕΝΟ**

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΡΗΤΟΡΙΚΗ, 1389 a3 – 22, Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ**

*Επιθυμώντας να προσφέρει στους ρήτορες τις γνώσεις που τους είναι απαραίτητες για την επίκληση και διέγερση των συναισθημάτων του ακροατηρίου τους, ο Αριστοτέλης εξετάζει στο σημείο αυτό τα ἤθη που προσιδιάζουν στους ανθρώπους της νεαρῆς ηλικιακῆς ομάδας.*

Οἱ μὲν οὖν νέοι τὰ ἤθη εἰσὶν ἐπιθυμητικοί, καὶ οἷοι ποιεῖν ὧν ἂν ἐπιθυμήσωσι. Καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν μάλιστα ἀκολουθητικοί εἰσι τῆ περι τὰ ἀφροδίσια καὶ ἀκρατεῖς ταύτης, εὐμετάβολοι δὲ καὶ ἀψίκοροι πρὸς τὰς ἐπιθυμίας, καὶ σφόδρα μὲν ἐπιθυμοῦσι ταχέως δὲ παύονται· ὀξεῖαι γὰρ αἱ βουλήσεις καὶ οὐ μεγάλαι, ὥσπερ αἱ τῶν καμνόντων δίψαι καὶ πεῖναι. Καὶ θυμικοὶ καὶ ὀξύθυμοι καὶ οἷοι ἀκολουθεῖν τῆ ὀργῆ. Καὶ ἥττους εἰσὶ τοῦ θυμοῦ· διὰ γὰρ φιλοτιμίαν οὐκ ἀνέχονται ὀλιγωρούμενοι, ἀλλ' ἀγανακτοῦσιν ἂν οἴωνται ἀδικεῖσθαι. Καὶ φιλότιμοι μὲν εἰσιν, μᾶλλον δὲ φιλόνοικοι· ὑπεροχῆς γὰρ ἐπιθυμεῖ ἡ νεότης, ἡ δὲ νίκη ὑπεροχῆ τις. Καὶ ἄμφω ταῦτα μᾶλλον ἢ φιλοχρήματοι· φιλοχρήματοι δὲ ἥκιστα διὰ τὸ μήπω ἐνδείας πεπειρᾶσθαι, ὥσπερ τὸ Πιπτακοῦ ἔχει ἀπόφθεγμα εἰς Ἀμφιάρων. Καὶ οὐ κακοῦθεις ἀλλ' εὐήθεις διὰ τὸ μήπω τεθεωρηκέναι πολλὰς πονηρίας· καὶ εὐπίστοι διὰ τὸ μήπω πολλὰ ἐξηπατῆσθαι. Καὶ εὐέλπιδες· ὥσπερ γὰρ οἱ οἴνωμένοι, οὕτω διάθερμοί εἰσιν οἱ νέοι ὑπὸ τῆς φύσεως.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (1389 a3 – 22, ΠΑΠΥΡΟΣ, εκδ. 1975, Αμαρούσιον)**

**ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ**

οἷοι = ικανοί

ἀφροδίσια = τα σχετικά με τον έρωτα

τῶν καμνόντων = των ασθενών

ἥττους = κατώτεροι κάποιου

ἄμφω = και τα δύο

μήπω = ακόμα δεν

διάθερμοι = θερμοί

ἀκολουθητικοί = αυτοί που επιδιώκουν κάτι

ἀψίκοροι = όσοι χορταίνουν γρήγορα

θυμικοί = αυτοί που εύκολα παραφέρονται

ὀλιγωρούμενοι = περιφρονούμενοι

ἥκιστα = ελάχιστα

οἴνωμένοι = μεθυσμένοι

**B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να αποδώσετε στη νέα ελληνική γλώσσα το παραπάνω κείμενο, αξιοποιώντας το βοηθητικό σχολιασμό που σας δίνεται. MON. 20

2.α) Να συμπληρώσετε το σταυρόλεξο, βασιζόμενοι σε λέξεις του κειμένου. Στη συνέχεια, να μεταφέρετε τις απαντήσεις σας με πεζά γράμματα και πολυτονικά στο τετράδιό σας.

	1	2	3	4	5	6	7
1						■	
2			■				
3		■		■	■		
4				■	■	■	
5	■			■			
6						■	

**ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ**

1. *Οὐκ ἐν τῷ ... τὸ εὔ*, λέμε, για να δηλώσουμε ότι σημασία έχει η ποιότητα και όχι η ποσότητα.
- 2α. Αρχαίων άρνηση. – 2β. Αρχαίων και νέων ...υπόθεση.
3. Είσαι... στα αρχαία.
4. Αυτό που έχει αξία στον αθλητισμό είναι το ...*άγωνίζεσθαι*, δηλαδή η ευγενής άμιλλα.
- 5α. Το ουδέτερο του οριστικού άρθρου. – 5β. Πρόθεση του ...αποφθέγματος.
6. Σταμάτα, για ...αρχαίους. (στη μέση φωνή)

**ΚΑΘΕΤΩΣ**

1. Ανώνυμο του *όλιγον*.
- 2α. Όπως το 2α οριζοντίως – 2β. Το 5α οριζοντίως στον άλλον αριθμό.
3. Ο δικηγόρος υπεράσπισης θα υποβάλει την πρότασή του *εκ ...*, δηλαδή ξανά, για την αποφυλάκιση του πελάτη του.
4. Θυμίζει νότα. Εδώ, η λήγουσα αντιθετικού συνδέσμου.
- 5α. *Ἐγὼ εἶμί ὁ ...*, είπε ο Θεός στον Μωυσή, όταν του έδωσε τις 10 Εντολές.  
– 5β. Μισό ...*αυτό*.
7. Δημιουργήθηκε ... θέμα χωρίς λόγο.

**ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΜΕ ΠΕΖΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΟΝΙΚΑ**

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ		ΚΑΘΕΤΩΣ	
1.		1.	
2α.	2β.	2α.	2β.
3.		3.	
4.		4.	
5α.	5β.	5α.	5β.
6.		7.	

MON. 8

**2.β)** Να εντοπίσετε στο κείμενο και να μεταφέρετε μονοτονικά στο τετράδιό σας ένα (1) ρήμα, ένα (1) ουσιαστικό, ένα (1) επίθετο και ένα (1) επίρρημα, που διατηρούν αυτούσια και αμετάβλητη τη μορφή τους στα νέα ελληνικά.

Ρήμα:
Ουσιαστικό:
Επίθετο:
Επίρρημα:

MON. 2

**3.α)** Στο απόσπασμα «*διὰ γὰρ φιλοτιμίαν οὐκ ἀνέχονται ὀλιγωρούμενοι, ἀλλ' ἀγανακτοῦσιν ἂν οἴωνται ἀδικεῖσθαι. Καὶ φιλότιμοι μὲν εἰσιν, μᾶλλον δὲ φιλόνικοι · ὑπεροχῆς γὰρ ἐπιθυμεῖ ἢ νεότης, ἢ δὲ νίκη ὑπεροχὴ τις.*» να εντοπίσετε και να καταγράψετε στο τετράδιό σας μία λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω ζητούμενες συντακτικές λειτουργίες.

- A. υποκείμενο
- B. κατηγορούμενο
- Γ. αντικείμενο
- Δ. επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας
- Ε. επιθετικός προσδιορισμός

A.
B.
Γ.
Δ.
Ε.

MON. 5

**3.β)** Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους της στήλης A, επιλέγοντας από τη στήλη B το γράμμα που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση και αντιγράφοντάς το στο τετράδιό σας.

A	B
1. περί τὸ σῶμα	α. εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς β. εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου
2. ἀκρατεῖς	α. κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος εἰσι (οἱ νέοι) β. επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενο του ρήματος εἰσι (οἱ νέοι)
3. ταχέως	α. επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου β. επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου
4. ἀδικεῖσθαι	α. αντικείμενο στο ρήμα οἴωνται β. αντικείμενο στο ρήμα ἀγανακτοῦσιν
5. ὑπεροχῆς	α. γενική κτητική στο νεότης β. αντικείμενο στο ρήμα ἐπιθυμεῖ

MON. 5

**4.α) είσιν, άκρατεΐς, ύπεροχΐς, τεθεωρηκέναι, φύσεως:** Να συμπληρώσετε τα κενά στις παρακάτω περιόδους με λέξεις της νέας ελληνικής (απλές ή σύνθετες) οι οποίες παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με τους αρχαιοελληνικούς τύπους που σας δίνονται. Στη συνέχεια, να μεταφέρετε τις λέξεις της νέας ελληνικής στο τετράδιό σας.

- α. Οι ..... του επιδόματος θα λάβουν τα χρήματα στο τέλος του μήνα.
- β. Η ..... αντίδραση, όταν άκουσε τα κακά νέα, ήταν να κλάψει.
- γ. Στο ..... καταγράφονται όσοι μαθητές δεν προσέρχονται έγκαιρα στην τάξη.
- δ. Η ..... της σχετικότητας του Αϊνστάιν υπήρξε πρωτοπόρα για την εποχή της.
- ε. Υπογράφηκε συμφωνία εμπορικού περιεχομένου μεταξύ των ..... της Ελλάδας και της Τουρκίας.

MON. 10

**4.β)** Για καθεμία από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις να βρείτε μία ετυμολογικά συγγενή της από το αρχαιοελληνικό κείμενο. Στη συνέχεια, να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τις αρχαιοελληνικές λέξεις που θα βρείτε.

- α. ακατάπαυστος
- β. εμπιστοσύνη
- γ. τακτοποιημένος (από το β' συνθετικό)
- δ. καμώματα
- ε. πρόβλημα

MON. 10

**5.** Να επιλέξετε δύο γνωρίσματα των νέων – από αυτά που τους αποδίδει ο Αριστοτέλης – τα οποία χαρακτηρίζουν και σήμερα τους νέους. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας, σε μία παράγραφο 120 – 150 λέξεων (η απάντηση θα δοθεί στο τετράδιό σας).

MON.20

## **II. ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ**

Για καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου να βρείτε τη λέξη που ταιριάζει και να τη γράψετε στο τετράδιό σας:

1. Για τους αρχαίους ήταν τραγική, για εμάς αιτία παρεξηγήσεων!
2. Γυναίκα σύμβολο της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας που έβαλε πάνω από όλα τους άγραφους κανόνες.
3. Πήγε στην Αυλίδα, πήγε και στη χώρα των Ταύρων....
4. Ιστορικός που μας κληροδότησε «κτῆμα ἐς αἰεῖ».
5. Υπήρχαν και στην αρχαιότητα ομιλίες πολιτικών σε συνελεύσεις που ονομάζονταν...
6. Επτά πόλεις φιλονικούσαν για την καταγωγή του!
7. Απαραίτητο συμπλήρωμα της χορωδίας σε σύγχρονη μουσική παράσταση, αλλά και μέρος του αρχαίου θεάτρου, όπου στεκόταν ο χορός.
8. Μέρος του αρχαίου θεάτρου και σήμερα στενός δρόμος...
9. Τιμωρείται διαχρονικά αυτός που τη διαπράττει, όταν εμφανίζει αλαζονική συμπεριφορά.
10. Αριστοφανική κωμωδία που ...τσιμπάει.

ΜΟΝ. 20

**ΚΑΛΗ ΤΥΧΗ!**